

KINNITATUD

Siseministri 21.02.2023 käskkirjaga nr 1-3/33
„Pärihalduse ja viisapoliitika rahastu meetme
nr 1.2 "IKT-süsteemide loomise ja kasutamise
kaudu Euroopa päri- ja rannikuvalve toetamine
välispiiridel tõhusa Euroopa integreeritud
pärihalduse rakendamisel" toetuse andmise
tingimused“
LISA 1

Seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirja alusel antava toetusega suurendatakse Politsei- ja Päriivalveameti (edaspidi *PPA*) võimet toetada Euroopa päri- ja rannikuvalvet välispiiridel tõhusa Euroopa integreeritud pärihalduse rakendamisel. Toetuse andmise tingimuste käskkirja (edaspidi *TAT*) alusel toetatavad tegevused panustavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1148¹ (edaspidi *BMVI määrus*) artikli 3 punktis 1 sätestatud poliitikaeesmärgi täitmisesse „Tagada tugev ja tõhus Euroopa integreeritud pärihaldus välispiiridel, aidates seeläbi tagada liidus kõrgetasemelise sisejulgeoleku, samal ajal kaitses inimeste vaba liikumist liidu piires, ning järgides täielikult asjaomast liidu *acquis*’d ning liidu ja liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest, mille osalised nad on“ ning *BMVI* määruse artikli 3 punktis 2 a) toodud erieesmärgi „Toetada Euroopa päri- ja rannikuvalve poolt välispiiridel rakendatavat tõhusat Euroopa integreeritud pärihaldust, mille eest jagavad vastutust Euroopa Päri- ja Rannikuvalve Amet ning pärihalduse eest vastutavad riiklikud asutused, et hõlbustada seaduslikku päriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku sisserännet ja päriülest kuritegevust ning hallata tõhusalt rändevooge“. Tegevusi toetatakse ajavahemikus 01.01.2023–31.12.2029. *TAT*i tegevuste elluviijateks on Politsei- ja Päriivalveamet (edaspidi *PPA*) ja Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (edaspidi *SMIT*). *PPA* elluviidavate projektide puhul on partneriks *SMIT*. *TAT*i eelarve on 9 862 882,87 eurot, millest pärihalduse ja viisapoliitika rahastu (edaspidi *BMVI*) toetus on 75% ja riiklik kaasfinantseering 25%.

*TAT*i eelnõu väljatöötamiseks loodi siseministri käskkirjaga töörühm, kuhu kuulusid teenistujad Siseministeeriumi (edaspidi *SiM*) erinevatest struktuuriüksustest ning *PPA* ja *SMIT*i esindajad. Eelnõu on koostanud *SiM*i välisvahendite osakonna nõunik Aivi Kuivonen (tel 612 5179, aivi.kuivonen@siseministeerium.ee) koostöös kaasatud partneritega. Käskkirja juriidilise ekspertiisi on teinud *SiM*i õigusosakonna õigusnõunik Liisa Olesk (tel 612 5073, liisa.olesk@siseministeerium.ee).

Toetatavad tegevused on osaliselt seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs seletuskirja IV osas.

II Käskkirja sisu

BMVI kasutamisel on aluseks „Pärihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*), mis on koostatud, arvestades *BMVI* määruse nõudeid, ning mille on kinnitanud nii Vabariigi Valitsus kui Euroopa Komisjon.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Pärihalduse Fondi osana pärihalduse ja viisapoliitika rahastu. – [ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93](#).

Rakenduskava viiakse ellu „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse“ (edaspidi *ÜSS2021_2027*)² § 1 lõike 1 punkti 5 alusel. *ÜSS2021_2027* § 48 kohaselt on SiM korraldusasutus (edaspidi *KA*), kes täidab *ÜSS2021_2027* ja selle alusel kehtestatud rakendusaktide mõistes ka rakendusasutuse (edaspidi *RA*) ja rakendusüksuse (edaspidi *RÜ*) rolli. *ÜSS2021_2027* § 10 lõike 2 kohaselt ja kooskõlas lõikega 4 võib SiM rakenduskavas ja rahastamiskavas märgitud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks koostada meetme rakendamiseks TATi ning määrata selle elluviija(d).

TAT sisaldab tegevuste seost riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“³ sihtide ja arengukava eesmärkidega, projektide eesmärgi, kirjeldust, eelarvet, sihtrühma ning rakendamise tingimusi.

TATis on 13 punkti:

1. punkt „Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega“;
2. punkt „Toetatavad projektid“;
3. punkt „Riigiabi“;
4. punkt „Eelarve ja tulemused“;
5. punkt „Korraldusasutus, rakendusasutus ja rakendusüksus“;
6. punkt „Kulude abikõlblikkus“;
7. punkt „Toetuse maksmise tingimused ja kord“;
8. punkt „Elluviija ja partneri õigused ja kohustused“;
9. punkt „Aruandlus“;
10. punkt „TATi muutmine“;
11. punkt „Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord“;
12. punkt „Vaiete lahendamine“;
13. punkt „Rakendussätted“.

Punkt 1 „Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega“

Punktis 1 sätestatakse meetme nimetus, TATi eesmärgid ja seosed riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ sihtide ja valdkondliku arengudokumendiga „Siseturvalisuse arengukava 2020–2030“⁴. Samuti on TAT eesmärgid seotud muude dokumentidega nagu „PPA 2030“ ning Siseministeeriumi valitsemisala info- ja kommunikatsioonitehnoloogia strateegia“, mis omakorda arvestab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi väljatöötatud digiühiskonna arengukava „Eesti digiühiskond 2030“⁵ põhimõtteid.

TATi vajalikkuse põhjendus

Eesti valvab Schengeni välispiiri. Ametiasutused kogu ELis jagavad teavet suuremahuliste IT-süsteemide kaudu, et kaitsta kodanikke, võidelda kuritegevuse vastu ja tagada turvalised piirid. TATi projektidega täidetakse BMVI määruse põhjenduspunktis nr 19 toodud suunist: „Selleks et parandada välispiiride haldamist, hõlbustada õiguspärast reisimist, aidata kaasa ebaseaduslike piiriületuste ennetamisele ja nende vastasele võitlusele, rakendada ühist viisapoliitikat ning anda panus kõrgetasemelise julgeoleku saavutamisse liidu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal, tuleks rahastust toetada piirihalduse valdkonnas suuremahuliste IT-süsteemide arendamist liidu õiguse kohaselt. Samuti tuleks rahastust toetada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EL) 2019/817⁶ ja (EL) 2019/818⁷ loodud

² [ÜSS2021_2027](#)

³ [„Eesti 2035“](#)

⁴ [„Siseturvalisuse arengukava 2020–2030“](#)

⁵ [„Eesti digiühiskond 2030“](#)

⁶ Koostalitlusvõime määrus (piiride ja viisad) – [ELT L 135, 22.5.2019, lk 27](#).

⁷ Koostalitlusvõime määrus (politsei- ja õiguskooostöö, varjupaik ja ränne) – [ELT L 135, 22.5.2019, lk 85](#).

koostalitlusvõime arendamist liikmesriikides liidu infosüsteemide vahel, nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2017/2226⁸ loodud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, määrusega (EÜ) nr 767/2008⁹ loodud viisainfosüsteem (VIS), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1240¹⁰ loodud Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 603/2013¹¹ loodud Eurodac, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EL) 2018/1860¹², (EL) 2018/1861¹³ ja (EL) 2018/1862¹⁴ loodud Schengeni infosüsteem (SIS) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/816¹⁵ loodud kesksüsteem nende liikmesriikide väljaselgitamiseks, kellel on teavet kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste kohta, et täiendada Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS-TCN), et kõnealused liidu infosüsteemid ja nende andmed oleksid vastastikku täiendavad. Lisaks peaks rahastu pärast seda, kui koostalitlusvõime komponendid, nimelt Euroopa otsinguportaal, ühine biomeetrilise võrdlemise teenus, ühine isikuandmete hoidla ja mitme identiteedi detektor, on kesktasandil rakendatud, andma panuse nende vajalikku arendamisse liikmesriigi tasandil.“

Eestis vastutab integreeritud piirihalduse arendamise ja rakendamise eest peamiselt PPA. Põhilised partnerid on SMIT, Välisministeerium, Maksu- ja Tolliamet, Keskkonnaamet, Kaitsevägi, Kaitseliit ja Kaitsepolitsei. Infosüsteemide arenduste eest SiMi valitsemisalas vastutab SMIT.

Punkt 2 „Toetatavad projektid“

Punkt 2 viitab ÜSS2021_2027 § 2 punkti 7 mõistes Riigikogu kinnitatud riigi pikaajalise arengustrateegia strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete täitmisele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060¹⁶ (edaspidi *ELi ühissätete määrus*) artiklis 9 on sätestatud horisontaalsed põhimõtted, mida tuleb tegevuste elluviimisel arvestada. Tegevuste elluviimisel järgitakse põhiõiguseid, sealhulgas andmekaitse, sooline võrdõiguslikkus, mittediskrimineerimine, rahvusvaheline kaitse ning haavatavate isikute, sealhulgas laste ja puuetega isikute erivajadused, arvestades sealjuures riigipiiri kaitsmisega seotud turvalisuse tagamise meetmeid. TATi koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatuga. IT süsteemide arendajatele ja kasutajatele korraldatavatel koolitustel käsitletakse põhiõiguste kaitsega seotud teemasid. Euroopa Komisjoni poolt läbiviidavate Schengeni hindamiste raames ja järelevalve teostamisel pööratakse erilist tähelepanu sellele, kuidas Schengeni *acquis* kohaldamisel järgitakse põhiõigusi.

Järgitakse ELi ühissätete määruse artiklis 9 toodud „ei kahjusta oluliselt“ (edaspidi *DNSH*) põhimõtet. DNSH hindamiskriteeriumid tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852¹⁷ artiklist 17. Sellele lisaks tuleb arvesse võtta ka ELi jätkusuutliku arenduse

⁸ Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi (EES) määrus – [ELT L 327, 9.12.2017, lk 20](#).

⁹ VIS määrus – [ELT L 218, 13.8.2008, lk 60](#).

¹⁰ ETIAS määrus – [ELT L 236, 19.9.2018, lk 1](#).

¹¹ EURODAC määrus – [ELT L 180, 29.6.2013, lk 1](#).

¹² SIS määrus (tagasisaatmine) – [ELT L 312, 7.12.2018, lk 1](#).

¹³ SIS määrus (piirikontroll) – [ELT L 312, 7.12.2018, lk 14](#).

¹⁴ SIS määrus (politseikoostöö) [ELT L 312, 7.12.2018, lk 56](#).

¹⁵ ECRIS-TCN määrus – [ELT L 135, 22.5.2019, lk 1](#).

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid – [ELT L 231, 30.6.2021, lk 159–706](#).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/852, 18. juuni 2020, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 – [ELT L 198, 22.6.2020, lk 13–43](#).

ja Pariisi kliimapakti eesmärgi. Projektide rakendamisel järgitakse asjakohaseid keskkonnavalasid õigusakte ja keskkonnahoidlike hangete põhimõtteid. Tegevusi viiakse ellu keskkonnasäästlikult.

TATi tegevused viiakse ellu riigiasutuste tavapärase tegevuse raames, mille puhul ei ole ette näha olulist keskkonnamõju järgmistele ELi keskkonnameesmärkidele:

- kliimamuutuste leevendamine;
- kliimamuutustega kohanemine;
- vee- ja mereressursside säästev kasutamine ja kaitse;
- ringmajandus;
- reostuse vältimine ja kontroll;
- bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ning taastamine.

Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*)¹⁸ § 41 lõike 1 punktist 7 kehtestatakse asjakohasel juhul nõuded, mille kohaselt ei tekitata määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnameesmärgile. 25.04.2022. a kinnitatud Hendrikson & Ko läbiviidud rakenduskava keskkonnamõju eelhindangu aruandes¹⁹ jõudsid sõltumatud eksperdid järeldusele, et rakenduskava tegevused ei tekita potentsiaalselt olulist kahju keskkonnameesmärkidele ning seega täiendavate nõuete kehtestamiseks vajadus puudub.

Erinevalt ELi ühtekuuluvuspoliitikast, mis on osa ELi majanduse juhtimise raamistikust ning kuulub seega vahetult ELi majandus-, eelarve-, töö- ja sotsiaalpoliitika koordineerimise tsükli ehk Euroopa poolaasta protsessi, ei ole BMVI loodud ELi ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide täitmiseks vaid adresseerib ELi piirihalduse ja viisapoliitika eesmärgi.

TATi sihtühm on Eesti avalikkus ning mõju on üleriigiline ja laiemas plaanis kogu Schengeni ala, kuna TATi projektide elluviimisel säilib ja kohati paraneb Eesti suutlikkus toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalvet välispiiridel tõhusa Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamisel. Sellest ning BMVI määruses sätestatud toetuse kohaldamisalast tulenevalt, ei lahendata toetusega regionaalse arengu juurprobleeme vaid üksnes aidatakse kaasa riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete saavutamisele.

Punktis 2.3 kirjeldatakse projekte TATi eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks. Iga projekti juures näidatakse tegevuse eesmärk ja sisu, abikõlblikkuse periood, elluviija, partner ning kitsam sihtühm.

Abikõlblikkuse periood näitab, millal võib tegevustega alustada ning mis ajaks peavad olema tegevused lõpetatud. Abikõlblikud on kulud, mis on tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul.

Punkt 3 „Riigiabi“

Sätestatakse, et TATi raames eraldatav toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi.

TATi eesmärk on Euroopa piiri- ja rannikuvalve toetamine integreeritud piirihalduse rakendamisel ning heausksete reisijate piiriületuse lihtsustamine. Riigiabi reguleerivad ELi õigusaktid ning riigisisesele tasandil konkurentsiseaduse riigiabi peatükk (6. pkt). Vastavalt ELi

¹⁸ [Ühendmäärus](#)

¹⁹ [„BMVI rakenduskava keskkonna mõju eelhindangu aruanne“](#)

toimimise lepingu artikli 107 lõikele 1 on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust. Seega on esimeseks oluliseks komponendiks enne nelja riigiabi kriteeriumi hindamist teha selgeks, kas abi saaja on ettevõtja. Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt tuleb riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjaks kõiki üksusi, mis tegelevad järjekindlalt majandustegevusega; seda siiski vaid eeldusel, et isik pakub vastutasu eest mingit kaupa või teenust, mida vähemalt potentsiaalselt võiks turumajanduse tingimustes pakkuda ka konkurendid.

Toetatavad tegevused on seotud avaliku võimu teostamisega, toetust ei anta majandustegevuse toetamiseks ning punktis 2 nimetatud projektide elluviijad ja partner on valitud sellised riigi valitsemisala asutused, kes saavad olla ainuvõimalikud tegevuste elluviijad. Poliitsei ja piirivalve seaduse kohaselt on migratsiooni valdkonna asjade ning piirihalduse korraldamine PPA ülesanne ning SMIT on põhimääruse kohaselt vastutav valdkonna IKT-lahenduste ja -süsteemide hankimise, arendamise ja haldamise ning IKT-teenuste osutamise ja nende toimepidevuse tagamise eest, seetõttu saavad vaid nimetatud asutused olla ainuvõimalikud projektide elluviijad.

Võib möönda, et kaudseteks abi saajateks on ka teatud ettevõtjad, kellelt elluviija või selleks volitatud esindaja tooteid ja teenuseid tellivad. Oluline on siinkohal, et sellistel puhkudel on teenuseosutajad leitud hankemenetlusega, mille tulemusena pakub abi saaja vastu teenust turuhinnaga ning ta ei saavuta sellega eelist. Seega ei ole tegemist riigiabiga.

Punkt 4 „Eelarve ja tulemused“

Punktis 4.1 on toodud TATi kogueelarve ning BMVI ja riikliku kaasfinantseeringu määr. Omafinantseeringut elluviijalt ei nõuta. Projektide eelarve, seal hulgas lubatud kaudsete kulude määr on toodud eraldi tabelis punktis 4.3. Lisaks on tabelis esitatud projektide väljundnäitajad ning seatud sihttasemed aastateks 2024 ja 2029. Samuti on esitatud näitajate sisu ning teave näitajate saavutamistaseme tõendite kogumise kohta. Projektid ei panusta BMVI määruse tulemusnäitajatesse. Projekti eelarve ja sihttasemed on seatud sisendi alusel, mille PPA ja SMIT esitasid BMVI rakenduskava koostamiseks 2020. aastal. Sisendi aluseks on eelnevad turu-uuringud ning varem ellu viidud projektid. Majanduslik keskkond on küll oluliselt muutunud seoses COVID-19 puhangu ning sõjaga Ukrainas, kuid Euroopa Komisjoni kinnitatud näitajaid ei ole võimalik rakenduskavas vähendada. Juhul, kui sihttaset ei saavutata, peab elluviija seda põhjendama hilisemas aruandluses.

TAT panustab järgmistesse BMVI määruse ühistesse näitajatesse:

Väljundnäitajad:

- „BMVI O.1.10 Välja töötatud/hoodatud/ajakohastatud IT-funktsioonide arv“
- „BMVI O.1.11 Välja töötatud/hoodatud/ajakohastatud suuremahuliste IT-süsteemide arv“
- „BMVI O.1.11.1 Välja töötatud/hoodatud/ajakohastatud suuremahuliste IT-süsteemide arv, millest omakorda välja töötatud suuremahuliste IT-süsteemide arv.“

Punkt 5 „Korraldusasutus, rakendusasutus ja rakendusüksus“

Punktis 5 on vastavalt ÜSS2021_2027 §-le 48 toodud, et TATi KA, RA ja RÜ ülesandeid täidab SiM.

Punkt 6 „Kulude abikõlblikkus“

Abikõlblike kulude, sh mitteabikõlblike kulude kindlaks määramisel tuleb lähtuda

ühendmäärusest. Ühendmääruse § 1 lõige 2 lubab ühendmääruses sätestatud tingimusi jätta kohaldamata, kui see tuleneb ELi õigusaktidest ja määruses ei ole sätestatud teisiti. Tegevustoetusena elluviidavate projektide abikõlblike kulude kindlaks määramisel tuleb järgida BMVI määruse lisa VII lõikes a sätestatud, seega rakendatakse tegevustoetuse erisuste loomisel ühendmääruse §1 lõiget 2.

TATis sätestatakse abikõlblikud kulud. Kulu taha sulgudesse märgitud loetelu on näitlik. Elluvijal ja partneril on kohustus tõendada TATis nimetamata kulu vajalikkust ning seotust tegevusega, kui projekti kontrollijad seda nõuavad.

Tegevuste elluviimisega kaasnevad personalikulud, mis on abikõlblikud vastavalt ühendmääruse §-le 16. Projekti juhtimise ning tegevuste läbiviimisesse kaasatud ekspertidega seotud personalikulu on otsene kulu. Selleks, et järgida projektide üldist valikukriteeriumi „projekti kuluefektiivsus“, on käskkirjas sätestatud, et projekti juhtimisega seotud kulu võib moodustada kuni 10% projekti eelarvest. Kui projekti heaks töötav isik täidab projektis või asutuses mitmeid ülesandeid, peab projekti töö kohta täitma tööajatabelit või sätestama projekti vastava ametikoha ülesannete täitmiseks töötatud proportsiooni ametisse määramise käskkirjas või muus sellekohases dokumendis. Näiteks, kui projektijuhil on projektis lisaks ka analüütiku ülesanded ja selle eest soovitakse töötasu, peab eraldi ülesanded ja osakaal palgast olema sätestatud ametisse nimetamise käskkirjas või muus dokumendis

TAT-is on lubatud välislahetused ja -koolitused olenemata asukohast, kui nende vajalikkus tegevuste elluviimiseks on põhjendatud. Kolmandates riikides toimuvatel koolitustel, seminaridel ja konverentsidel osalemine ning neisse õppeviisi korraldamine tuleb eelnevalt kooskõlastada SiMiga, kes BMVI määruse artikli 13 punkti 12 kohaselt peab sellistest tegevustest eelnevalt teavitama Euroopa Komisjoni.

Vastavalt ühendmääruse § 17 punktile 8 on kaudsed kulud abikõlblikud ainult ühtse määra alusel. Ühtse määra rakendamisel ei tule tõendada ega esitada SiMile kaudsete kulude kuludokumente, kulude tasumist tõendavaid dokumente ega kulu aluseks olevaid arvestusmetoodikaid. Seetõttu ei kontrollita ka kaudsete kulude aluseks olevaid kulusid kohapealse kontrolli ega projektiauditi käigus. Samuti ei tule osalise tööajaga administreeriva personali üle pidada arvestust ega raamatupidamisarvestuses eristada ühtse määra alusel hüvitatud kaudseid kulusid. Kaudsed kulud moodustavad kuni 7% projekti otsestest kuludest. Iga projekti täpne kaudne kulu on sätestatud TATi punkti 4.3 tabelis. Kaudsete kulude protsent jääb samaks kogu tegevuse ajal, v.a juhul kui muudetakse TATi. Kui kontrolli või auditi tulemusel kuulutatakse otsene kulu osaliselt või täielikult abikõlbmatuks, väheneb proportsionaalselt ka kaudne kulu. Oluline on silmas pidada, et kaudset kulu saab kasutada alles siis, kui otsene kulu on tehtud vastavalt ühendmääruse § 28 lõikele 3. E-toetuste keskkond lisab maksetaotluse esitamisel kaudse kulu kindlaksmääratud protsendi alusel automaatselt.

BMVI määruse lisa VII lõike c kohaselt kaetakse BMVI määruse artikli 3 lõikes 1 sätestatud poliitikaeesmärgi raames suuremahulistele IT-süsteemidele antava tegevustoetusega personalikulud, sealhulgas koolituskulud ning suuremahuliste IT-süsteemide ja nende sideinfrastruktuuride operatiivjuhtimise ja hoolduse, sealhulgas nende süsteemide koostalitlusvõime ja turvaliste ruumide rendi kulud. Kuna kaudseid kulusid ei kontrollita, ei ole võimalik kindlaks teha, et tegevustoetust on kasutatud lubatud eesmärgil, seetõttu ei ole võimalik tegevustoetuse puhul kaudseid kulusid kasutada ning kõik kulud kajastatakse otseste kuludena.

Punktis 6.4 tuuakse välja BMVI määruse artikli 13 punkti 14 a) nõue arvestada seadmete ja

IT-süsteemide ostumenetluse algatamisel kehtivate Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti standardeid. Hankija kohustub enne tehnilise kirjelduse koostamist kontrollima, kas hangitavale seadmele on kehtestatud vastav standard.

Punkt 6.5 sätestab soetatud seadmete ja süsteemide minimaalse sihtotstarbelise kasutamise perioodi. Minimaalse sihtotstarbelise kasutusaja sätestamisel võttis KA aluseks perioodid 2007–2013 Välispiirifondile ning perioodil 2014–2020 Sisejulgeolekufondi piiride ja viisade instrumendile kehtinud nõuded.

Punktis 6.6 sätestatakse BMVI määruse artikli 13 punktis 14 loodud võimalus kasutada teatud tingimustel BMVIs soetatud varustust ja IKT-süsteeme tollikontrollis, mereoperatsioonidel ning Varjupaiga-, Rände ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondi eesmärkide täitmiseks. Oluline on silmas pida, et sellist riskasutust peab olema võimalik tõendada.

Punkt 7 „Toetuse maksmise tingimused ja kord“

Makse saamiseks esitatavate dokumentide kord on sätestatud ühendmääruse § 24 ning makse menetlemine kirjeldatud ühendmääruse § 25. Toetuse väljamaksmine toimub ühendmääruse § 27 lõike 1 punkti 1 alusel, v.a kaudsete kulude hüvitamine. Toetust makstakse tegelike kulude alusel, mis tähendab, et kulude maksmine toimub siis, kui töö tulemus on kätte saadud ja kulu on täies ulatuses makstud. Ettemakseid (sh sõlmitud lepingute raames ette nähtud ettemakseid) toetusest ei hüvitata. Kaudsed kulud hüvitatakse ühtse määra alusel.

Elluviija peab esitama maksetaotlusi vähemalt kord kuue kuu jooksul, kuid maksimaalselt üks kord kvartalis. Kui kuue kuu jooksul makseid ei tehta, siis null-reaga maksetaotlust esitada ei tule. Kuna riigiasutused saavad kulude tasumiseks enne toetuse saamist käibevahendeid riigieelarve seaduse alusel, on nende taastamiseks vaja võimalikult kiiresti esitada SiMi makseid, et abikõlblikud kulud saaks omakorda lisada Euroopa Komisjonile esitatavasse maksetaotlusse.

Punkt 8 „Elluviija ja partneri õigused ja kohustused“

Lisaks TATis sätestatud kohalduvad elluviijale kõik ühendmääruse §-des 10–11 toetuse saajale sätestatud kohustused ning partnerile ühendmääruse § 10 lõike 1 punktides 2–6, 8–10 ja 13–16 ning §-s 11 nimetatud kohustused. Muu hulgas tuleb erilist tähelepanu pöörata riigihangete seaduse järgimisele, seal hulgas tuleb järgida asutuse riigihangete korda. Avalikustamisel tuleb lähtuda ÜSS2021_2027 alusel kehtestatud Vabariigi Valituse 12. mai 2022. a määrusest nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“²⁰ ning kasutada sama määruse lisas 2 toodud logo. Kui projekti maksumus on üle 100 000 euro, tuleb investeeringu või seadme asukohta püstitada tahvel kohe pärast investeeringuga seotud toimingu või ostetud seadme paigaldamisega alustamist. Tahvel peab vastama avalikustamise määruse § 6 toodud nõuetele. Kooskõlas ELi ühissätete määruse artikli 50 punktiga ei pea tahvlit püstitama, kui ELi või riikliku õiguse kohaselt ei ole selline avaldamine lubatud julgeoleku, avaliku korra, kriminaaluurimiste või isikuandmete kaitsega seotud põhjustel kooskõlas määrusega (EL) 2016/679²¹. Kui projekti maksumus on üle kümne miljoni euro, on elluviija kohustatud korraldama teavitusürituse eesmärgiga informeerida avalikkust toetuse saamisest, kaasates ürituse läbiviimisse SiMi, kes kaasab Euroopa Komisjoni. Teavitustegevustes tuleks tõsta esile ELi põhiväärtusi ja jälgida, et teavitustekstid ja pildid ei sisaldaks soostereotüüpe ja eelarvamusi ning rääkida ka horisontaalsete põhimõtete rakendamisest ja saadavast kasust.

²⁰ [Avalikustamise määrus](#)

²¹ [Euroopa parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. a määrus \(EL\) 2016/679, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta \(isikuandmete kaitse üldmäärus\) - ELT L 119 4.5.2016, lk 1.](#)

SiM sisestab projektid struktuuritoetuste registrisse. Selleks peab elluviija lisaks TATis sisalduvale informatsioonile esitama ametlikult 15. tööpäeva jooksul pärast TATi kinnitamist iga projekti kohta partneriga kooskõlastatud projekti kirjelduse ja projekti eelarve jagunemise aastate kaupa eelarveridade (alategevuste) vahel. Kui tegevuste eluviimise käigus tekib vajadus jaotist muuta, esitab elluviija SiMile partneriga kooskõlastatud taotluse. Et elluviija ja partner mõtleksid oma tegevused korralikult läbi ja oleks võimalikul väike halduskoormus, on projekti eelarvejaotust lubatud muuta maksimaalselt kaks korda aastas – 15. jaanuar ja/või 15. juuni). Punktis 8.3.1 on toodud olukorrad, mil ametlikku muudatust taotlema ei pea.

Kuna BMVI toetus planeeritakse riigieelarve ja riigieelarve strateegia koostamise käigus, peab SiM selle kasutamise kavandamiseks esitama riigieelarve strateegia protsessis kassapõhise maksete prognoosi. Maksete prognoosi koostamiseks peab projekti elluviija TATi kinnitamisest alates andma sisendi iga projekti elluviimise aasta 15. jaanuariks ja 15. juuniks.

Üritustest teavitamine 14 kalendripäeva enne selle toimumist on vajalik selleks, et SiM saaks vajadusel läbi viia kohapealseid kontrolle.

Punkt 9 „Aruandlus“

Punktis sätestatakse vahearuanne, lõpparuande ja teatud tingimustel järelaruande esitamise kohustus ja tähtajad ning aruannetes puuduste esinemise korral nende menetlemise kord. Korrapäraselt esitatud aruanded aitavad jälgida TATi projektide edenemist ja tulemuste täitmist ning võimaldavad vajaduse korral tähelepanu juhtida vajakajäämistele, samuti teha tegevuste elluviimises õigeaegseid muudatusi.

Punkt 10 „TATi muutmine“

Punktis sätestatakse TATi muutmise kord. Muudatusvajadused peavad olema motiveeritud ja aitama kaasa TATi edukale elluviimisele. Sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul ei ole TATi muutmine mõistlik, arvestades muutmisprotsessi ajamahukust ning sellega kaasnevat halduskoormust. TATid peavad põhinema põhjalikel analüüsidel ja planeerimisel, välistades sagedaste paranduste vajaduse. Samuti peavad vajalikud muudatused olema põhjendatud ja läbi kaalutud. SiMil on õigus TATi muuta, kui selgub, et see on vajalik TATi edukaks elluviimiseks või TATi elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TATi rakendamisel tekib eelarveliste vahendite jääk, võib SiM vähendada TATi eelarvet tingimusel, et see ei takista TATi eesmärkide täitmist. Vastav säte on vajalik olukorras, kui on näha, et TATi projektide elluviimiseks kulub oluliselt vähem vahendeid, kui oli esialgu planeeritud.

Punkt 11 „Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord“

Viidatakse finantskorrektsiooni otsuste ja tagasimaksete tegemise reeglistikule.

Punkt 12 „Vaiete lahendamine“

Nimetatakse SiM otsuse või toimingu vaide menetleja.

Punkt 13 „Rakendussätted“

TAT jõustub tagasiulatuvalt alates 01.01.2023.

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega. Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) ELi ühissätete määrus;
- 2) BMVI määrus;
- 3) Koostalitlusvõime määrus (piirid ja viisad);

- 4) Koostalitlusvõime määrus (politsei- ja õiguskooostöö, varjupaik ja ränne);
- 5) Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi (EES) määrus;
- 6) VIS määrus;
- 7) ETIAS määrus;
- 8) EURODAC määrus;
- 9) SIS määrus (tagasisaatmine);
- 10) SIS määrus (piirikontroll);
- 11) SIS määrus (politseikoostöö);

IV TATi mõju

TAT avaldab positiivset mõju Eesti elanikkonna turvatundele ning seaduskuulekate inimeste piiriületuse lihtsamaks muutmisele. TATi raames elluviidavad projektid on kõik suunatud välispiiri haldamisele. TATis nimetatud ELi suuremahuliste IT-süsteemide rakendamine on Eestile kohustuslik.

Andmekaitsealane mõjuhinna

Haldusmenetluse käigus töötleb haldusorgan isikuandmeid oma ülesannete täitmiseks. Avalik ülesanne tekib ÜSS2021_2027 § 10 lõike 2 kohaselt rakendusasutuse juhi kinnitatud toetuse andmise tingimuste käskkirja alusel. Seetõttu kohalduvad kõik asjakohased muud avalikku õigust puudutavad sätted nimetatud asutustele. Nii vastutab iga protsessis osaleja andmetöötlamise nõuete eest vastavalt isikuandmete kaitset reguleerivatele õigusaktidele (isikuandmete kaitse üldmäärus, isikuandmete kaitse seadus ja valdkondlikud eriseadused). Samuti peab olema tagatud andmete kaitse ja turvalisus. Tegevuste puhul, mis panustavad näitajatesse „Toetatud osalejate arv“ ning „Toetatud osalejate arv, millest omakorda koolitustegevuses osalejate arv“ kogub elluviija tegevuse raames osalejatelt järgmisi andmeid: eesnimi, perekonnanimi, isikukood, e-posti aadress. Andmeid kogub isik, kes konkreetset tegevust läbi viib. Andmeid kasutab elluviija selleks, et küsida osalejatelt tagasisidet ning esitada näitajate täitmise kohta info SiMile.

V TATi koostöös rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud BMVI üldiste valikukriteeriumitega

1. TATi mõju erieesmärgi saavutamisele

TATi panust BVMI erieesmärgi väljund- ja tulemusnäitajatesse on kirjeldatud seletuskirja punktis 3.

2. TATi põhjendatus

TATi projektid aitavad kaasa BMVI 1. erieesmärgi saavutamisele. TATi eesmärgi ja vajalikkuse ning eesmärgi saavutamiseks tehtavate tegevuste kirjeldus on esitatud käskkirja punktis 2 ja seletuskirja I ja II peatükis.

3. Kuluefektiivsus

Planeeritud eelarve kujunemist on kirjeldatud eelarve seletuskirja punktides 4 ja 6.

4. Elluviija ja partneri suutlikkus projekti ellu viia

TATi elluviijad ja partnerid on riigiasutused – PPA ja SMIT. TATis nimetatud IT-süsteemide rakendamise, töös hoidmise ja kasutamise eest vastutavad selleks pädevad isikud. Piirikontroll ja -valve ning migratsioonijärelevalve on nimetatud politsei ja piirivalve seaduses PPA ülesandena. SiMi valisemisalas vastutab IKT-lahenduste ja -süsteemide hankimise, arendamise ja haldamise ning IKT-teenuste osutamise ja nende toimepidevuse tagamise eest SMIT.

5. TATi mõju Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega on selgitatud eelnõu punktis 1.

TAT mõjutab:

Regionaalareng ☐jah ☒ei

TATi projektid ei panusta otseselt regionaalarengusse. Küll aga aitab IT-süsteemide kaudu toimuv infovahetus kaitsta kodanikke, võidelda kuritegevuse vastu ja tagada turvalised piirid, tagades seeläbi arenguvõimalused üle Eesti.

Keskkonnahoid ja kliima ☐jah ☒ei

BMVI rakenduskava kohta viis OÜ Hendrikson & Ko läbi keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindamise, mille tulemusel jõuti järeldusele, et BMVI tegevuste elluviimisega ei kaasne otsest positiivset muutust ega ka negatiivset mõju keskkonnahoiu ja kliima eesmärgile.

Kuna TAT on kooskõlas „Eesti 2035“ strateegiaga ja ei oma selget kokkupuudet kliima ega keskkonnahoiu eesmärgiga (ELi ühissätete määruse art 9 ja 73), ei ole sellele näha ka olulist negatiivset mõju.

Samas on PPA liitunud Rohetiigri Akadeemia²² programmiga, mistõttu on põhjendatud eeldus, et oma tegevuste läbiviimisel lähtub PPA keskkonnahoiu põhimõtetest, ning propageerib ja rakendab tehnoloogia soetamisel ning kasutamisel rohelist mõtteviisi.

Infoühiskond ☒jah ☐ei

TATi projektide elluviimisel on mõju infoühiskonnale. TATi raames tagatakse ELi suuremahuliste piirikontrolli infosüsteemide (EES, ETIAS, SIS) töö ning tagatakse koostalitlusvõime. IT-süsteemide kasutajateks on ainult selleks volitatud isikud. Avalikkusel nimetatud süsteemidele juurdepääs puudub, kuid süsteemide kaudu toimuv infovahetus aitab kaitsta kodanikke, võidelda kuritegevuse vastu ja tagada turvalised piirid. IT-süsteemide arendamisel arvestatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi väljatöötatud digiühiskonna arengukava „Eesti digiühiskond 2030“ põhimõtetega.

Riigivalitsemine ☒jah ☐ei

TAT toetab tõhusa ja tervikliku riigivalitsemise edendamise eesmärki. Projektide elluviijateks saavad nende spetsiifilisuse tõttu olla vaid riigiasutused. Kohustuslike IT-arenduste teostamiseks kasutatav BMVI raha kergendab riigieelarve koormat ja selle võrra on võimalik teha teisi riigile olulisi investeeringuid.

Kas TATid viivad osaliselt või täielikult ellu sotsiaalpartnerid või vabaühendused?

☐jah ☒ei

Kas TATi üheks eesmärgiks on naiste jätkusuutliku osaluse ja edu tagamine tööhõives?

☐jah ☒ei

Kas TAT on suunatud riigi, piirkonna või kohaliku tasandi haldus- ja ametiasutustele või avalike teenuste osutamisele? ☒jah ☐ei

TATi projektid on suunatud PPA ja SMITi võimekuse säilitamisele ja osalisele suurendamisele varustuse ja IT-süsteemide soetamise ja tööshoidmise kaudu.

²² <https://rohetiiger.ee/akadeemia/>

Võrdsed võimalused

Sooline võrdsus (kas TATi lõpptulemus mõjutab meeste ja naiste olukorda ühiskonnas)

☐jah ☒ei

TAT sisaldab tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse

☐jah ☒ei

TAT panustab soolise võrdõiguslikkuse edendamisse läbi sooküsimuste lõimimise TATi ettevalmistamisse, rakendamisse ja seiresse

☐jah ☒ei

Võrdne kohtlemine

☒jah ☐ei

TATi ettevalmistamisel ja elluviimisel rakendatakse abinõusid mis tagavad, et inimese vanuse, soo, rassi või rahvusliku kuuluvuse, usu ega seksuaalse sättumuse tõttu ei diskrimineeritaks ühtegi TATi sihtrühma liiget. Piiriturvalisuse tagamisel lähtutakse inimõigustest ning seadmete, IT-süsteemide arendamine ja kasutamine toimub kooskõlas ELi Põhiõiguste Hartaga. IT-süsteemide arendajad ja kasutajad omavad põhjalikke teadmisi põhiõiguste kaitsest ja algoritmide loomisel välditakse lubamatut profileerimist kaitstud tunnuste alusel. Avalikkusele suunatud teavitustegevustes tagatakse ligipääsetavus erivajadusega inimestele.

VI TATi kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastas eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Keskkonnaministeerium märkusteta ning Rahandusministeerium ja Sotsiaalministeerium vaikimisi.